

77 Jeg ser høyrekreftene som en fare i Europa, men jeg ser ikke koblingen mellom nasjonalisme og en klassikerliste., sier Roland Utbult i Kristdemokraterna.

BEKYMRET: I fjor nådde Norsk Folkemuseum besøksrekord, men selv om formidlingsarbeidet går godt, er museumsdirektør Olav Aaraas bekymret for forvaltnings- og vedlikeholdsarbeidet når det blir færre ansatte her.

Foto: Erlend Berge

Ostehøvelreform rammer museene

NEDBEMANNES: Besøksboom til tross – effektiviseringsreformen begynner å bli synlig ved norske museer. – Vi klarer oss, men får gjort mye mindre, sier direktør ved Norsk Folkemuseum.

HEIDI MARIE LINDEKLEIV
heidiml@vl.no

Etter mange år med økonomisk oppgang, har utviklingen nå snudd hos norske museer: Fra 2016 til 2017 sank både inntektene og bevilgningene til sektoren. Det viser helt ferske tall fra Statistisk Sentralbyrå. Størst var nedgangen i offentlige midler – med hele 9 prosent.

– Dette er dramatisk, konstaterer Liv Ramskjær, generalsekretær for Museumsforbundet, og peker på den blåblå effektiviseringsreformen som en viktig årsak.

– De nye tallene viser at den begynner å bli helt feilslått, fordi den bidrar til utarming av institusjonene, mener hun.

Færre ansatte. Regjeringens såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen) ble lansert i 2015, og har ofte vært omtalt som et «ostehøvelkutt». Den betyr at driftsbudsjettene til de statlige virksomhetene årlig kuttes med 0,5 prosent eller mer. Regjeringen oppgir at utgiftsnivået på statsbudsjettet er blitt redusert med 8,4 milliarder kroner i løpet av perioden 2015 til 2018 som følge av reformen.

Museum og samlinger

Besøk	2008	2017	Endring
Besøk totalt	10.195.986	11.224.608	10,1
Enkeltbesøk	7.552.901	8.843.680	17,1
Gruppebesøk	2.643.085	2.380.928	-9,9
Betalende besøkende	5.054.537	5.813.235	15,0

Tabellen viser oversikt over besøkende ved norske museer. Tall fra Statistisk sentralbyrå. Endring er i prosent.

Mens summen av bevilgninger til de norske museene har steget de senere årene, snudde utviklingen i 2017. I fjor sank bevilgningen med 9 prosent sammenlignet med 2016. Mens bevilgningene i 2016 utgjorde 3,57 milliarder, utgjorde de i 2017 3,246 milliarder. Over samme periode sank også de øvrige inntektene til museene med 2 prosent.

Utgiftene holder derimot frem med en jevn økning. Mens tallet på museumsansatte synker. Fra toppåret i 2015 med 4.213 årsverk, var det samlede tallet på årsverk i 2017 på 4.143. Det er en nedgang på 2 prosent. Synker gjør også antallet kulturhistoriske bygninger som er åpne for publikum.

– Reformen har gitt lav prisomregning, og slår nå for alvor ut i reduserte bevilgninger. Dette gjør det vanskeligere å opprett-

holde servicetilbud og bemanning, sier Ramskjær, og viser til at flere museer er nødt til å nedbemanne for å holde hjulene i gang.

Kutt. Et av stedene man har nedbemannet er Norsk Folkemuseum. De begynte å kutte allerede i 2015, forteller Olav Aaraas, direktør for stiftelsen Norsk Folkemuseum. Han sier de har skåret ned på stillinger ved naturlig avgang, og anslår at 6-7 arbeidsplasser på denne måten har forsvunnet.

– Antall årsverk har gått ned, og færre kulturhistoriske bygninger er åpne for publikum. Vi har for eksempel kirkesamlingen stående lukket. Den er fantastisk, men vi har ikke råd til vakthold i den, påpeker Aaraas.

Paradokset er at besøkstallet øker, sier han:

– I fjor passerte vi 300.000 besøkende. Det er all time-high. – Viser ikke dette at man klarer seg godt selv om kostnadene kuttet?

– Vi klarer oss, men vi får gjort mye mindre. Ikke minst på de store etterslepenene knyttet til samlingsforvaltning og vedlikehold. Det rammer også digitaliseringsarbeidet vårt. Vi ser at dette har å gjøre med makroøkonomiske forhold, og tror ikke det nytter stort å klage. Men jeg tror at alle i dag kjenner på den samme situasjonen, sier han.

Ustøvete. Også på landsbasis øker besøkstallet. På ti år har antallet besøk ved museer og samlinger økt fra 10,2 til 11,2 millioner. Dette er en endring på 10,1 prosent.

Ramskjær mener flere faktorer kan forklare utviklingen, men sier museene har kvittet seg med sitt støvete rykte. Undersøkelser blant medlemmene viser at mange har opplevd vekst i besøkstall som følge av nye utstillinger, økning i aktiviteter, skoleopplegg eller arrangementer.

– Jeg tror museene i dag oppleves mer tilgjengelige og dagsaktuelle, og at flere ser at dette er en arena som kan gi opplevelser og kunnskap, sier hun.